

प्रवेश सं० १६

विषयः वेदः

क्रम सं० ५

नाम सर्वाङ्गप्रणी (१-८ अष्टकस्य)

ग्रन्थकारः कात्यायनः

पत्र सं० १-२९

श्लोक सं०

अक्षर सं० (पंक्तौ) ४१

पंक्ति सं० (पृष्ठे) ८

आकारः e·e" x ३'c"

लिपिः देना

आधारः कागजः

वि० विवरणम्

002258

सं० १५४५

अ. प्रा. १७ (अथर्ववेद)

बी० एस० यू० पी०—७७ एस० सी० ई०—१९४१—५० ०००

१६

पत्राणि २९

। स्वदीन, के. म. सी. के. पुस्तकालय ।

हनुमान् चरितम् १७ सर्वाङ्गनमनसः १७

Handwritten signature or text in Devanagari script.

प्रमाणे शायनम् ॥ अथ जगद्देशायां येषां कलके सक्तप्रतीकं अकृत्स्नं यत्र विदेवतच्छंदास्यनुक्तं
 निष्ठायां यथापदेशं न ह्येतत्तानमते श्रौतस्मार्तकर्मत्राणां ब्राह्मणार्चयच्छंदो देवतविद्याजनाध्या
 यनाभ्यां यो धिगच्छेताभ्यामेवानेवं विदोयातया मानिच्छंदासि भवंति स्थाणुं वरुतिगर्ते वापद्य
 नीयते वापापीया भवतीति विज्ञायते ॥ १॥ अथ जगद्यंशतश्चिन्नाद्ये मंडले लोके सप्तसुक्ता
 यथा ॥ १ ॥ मध्यमे बुमाध्यमा कृत्स्नं यन्निर्दिशयितं ब्रह्म अक्षिमक्षि यमनुक्तं गोत्रं
 रसं विद्यां यस्य वाक्यसत्त्वविर्याते नोच्यते सा देवता यस्मात्परिमाणं तत्तच्छंदो यस्य सवत्रा
 देवता चंदो भिरभ्यधावस्ति स एव देवताः सित्यं तरि सद्यस्थाना अग्निर्वायुः सूर्य इत्येवम्याहाय
 तान् अज्ञाः समस्तानां प्रजापतिरोवाहः सर्वदेवस्य धारमेष्टो वा ब्राह्मो देव आध्यात्मिकस्तत्

सर्वं नु प्रजापतिः

स्त्वाना अन्यास्तु दिभृतयः कर्म एषात्कादि एथ गभिधानस्ततयो भवंत्येकैव वामहानात्मा देवता स
 सूर्य इत्याचक्षते सहि सर्वभूतात्मा तदुक्तं मणिणां सूर्य आत्मा जगत्तत्तुष्टुमश्चेति तदिभृतयो न्या देवता
 स्तद्व्येतद्वचोक्तमिदं मित्रं वरुणमग्निमाहु रितियथाभिधानं त्वनुक्रमिष्यामः प्रायेणो देमरुतो राश
 च दानस्ततयः ॥ २ ॥ अथ छंदासि गायत्र्युक्लिगनुष्टुप् वृहती पङ्क्तिस्तुष्टु प्रजगत्यतिजगती शक्यति श
 क्यं स्यत्यष्टी धृत्यति धृतयश्चतुर्विंशत्यक्षरादीनि चतुरस्ररा एयनाधिके ने के न निचद्रुजो द्वाभ्या
 तिराट्स्वराजोपादधूरणार्थं तुक्षे प्रसंयोगे काक्षरीभावाभ्युद्देहाद्यनुसमवर्गे पादविशेषात्संतावि
 शेक्षास्ताननुक्रामंत एवोदाहरिष्यामो विराट्पादविराट्स्थानां च बहूना अपि त्रिष्टुभ एवेत्युद्देशस्तत्र
 दशोका दशहो दशाक्षराणां वैराज त्रैष्टुभजोगता इति संज्ञा अनादेशः काक्षराः पादाश्चतुष्टु द्वाश्च ॥ ३ ॥

प्रथमं छंदस्त्रिपदा गायत्री पंचकास्त्रयः षट्श्रेकश्चतुर्थश्चतुष्को वा पदपङ्क्तिः षट्सप्तैकादशा उल्लिङ्गा
 भास्त्रयः सप्तकाः पादनिचन्मध्यमः षट्श्रेक इति निचदशकश्चैव मध्यायस्यास्त षट्सप्तकाष्टकाः
 सावर्द्धमाना विपरीता प्रतिसादौ षट्को सप्तकश्च द्वासीयसी ॥४॥ द्वितीयमुल्लिङ्गत्रिपदा लोहादशक
 द्यश्चेत्सुर उल्लिङ्गमध्यमश्चेत्कुप्रेष्टु भजागतश्चतुष्काः ककुम्भकुप्तिरेकादशिनोः पर षट्सप्तनुशि
 रा मध्ये चेत्पिपीलिक मध्याद्यः पंचकास्त्रयोष्टकाश्चतुष्पग भविष्यतुः सप्तकोल्लिङ्गेव ॥५॥ तृतीय
 मनुष्टुप्यं च पंचकाः षट्श्रेको महापदपङ्क्तिः जागता वष्टकश्चतुर्लुतिर्मध्ये चेदष्टकः पिपीलिक मध्या
 नवकयोर्मध्ये जागतः का विराणव वैराजत्रयोदशैर्नष्टरूपी दशकास्त्रयो विरालेकादशका वा ॥६॥
 चतुर्थं बृहती तृतीयोहादशकश्चाद्यश्चेत्सुरस्तादृहती द्वितीयश्चेन्न्यकु सारिण्युरो बृहती स्तुधोग्रीवी

वां त्यश्चेदुपरिष्टाद्बृहत्यष्टिनोर्मध्ये दशको विष्टार बृहती त्रिजागतोर्ध्व बृहती त्रयोदशिनोर्मध्ये ऽष्टकः
 पिपीलिक मध्या नवकाष्टकाष्टका दश्याष्टिनो विषमपदा चतुर्नवका बृहत्येव ॥७॥ पंचमं पङ्क्तिः पंचपदा
 ऽष्टचतुष्पदा विराट् दशकै रयुजो जागतो सतो बृहती युजो वेदि विपरीता द्यो चेत्सस्तार पङ्क्ति रत्यो चेदास्ता
 र पङ्क्ति राद्यो चेत्सस्तार पङ्क्ति र्मध्यमो वेदि विष्टार पङ्क्तिः ॥८॥ षष्ठं त्रिष्टुप् त्रैष्टुभ पदा द्यो तु जागतो यस्याः
 सा जागते जगती त्रैष्टुभे त्रिष्टुप् वैराजो जागतो चाभिसारिणी नवको वैराजस्त्रैष्टुभश्चैवा वैराजो
 नवकस्त्रैष्टुभश्च विराट् स्थानैकादशिनस्त्रयोऽष्टकश्च विराट् पदा दशिनस्त्रयोऽष्टकश्च ज्योतिष्मती
 यतोऽष्टकस्ततो ज्योतिश्चैवरोऽष्टका जागतश्च महा बृहती मध्ये चेद्यव मध्याः द्यो दशका वष्टस्त्रयः पशुन का
 रा विराट् पूर्वा वा ॥९॥ सप्तमं जगती जागत पदाऽष्टिनस्त्रयरेवो च हो महा सतो बृहत्यष्टको सप्तकः षट्को दश

अनु-
३

कोनवकश्चलकवामहापदपंक्तिः॥१॥अथप्रगाथाबहतीसतोबहस्योबाईतःककुपेसर्वाकाकु
भोमहाबहतीमहासतोबहस्योमहाबाईतोबहतीविपरीते॥२॥विपरीतोतरोनुपुप्रगाथओचानु
पुभोनुपुमुखास्तचारु॥३॥सक्तसख्यानुवर्ततेअन्यस्याःसक्तसख्यामपिअन्यस्माद
वेरवाविशिष्टस्तहिहवेतकुब्विशिष्टान्यविदेवतक्षदंदिचतुःपंचषट्सक्तभाजियथासंख्यम
निरुक्तासंख्याविशतिरनादेशेतिश्रोदेवतात्रिपृष्ठदःप्रगाथाबाईतोविशिकादिपदाविराजस्तद
ईमेकपदादिर्दिपदास्तचःसमामनस्ययुस्यत्यादिपदेवमंडलादिद्याग्नेयमेडात्रिषुबतस्यसक्तस्य
शिक्षाजगत्यआदोगायत्रंप्राप्तिरुपयस्तपात्॥१॥गोधाघोषाविश्ववारापालोपनिषन्निषतब्रह्म
जायाजुह्वानांगस्त्यस्यस्वसादितिःइडाणीचेइमाताचसरमारोमशोर्वशीलोपासुइचनद्यश्चयमी

२ अथतिजगत्पदिसप्तर्षिपदजिषेपानुक्तम
एतरोक्ताउच्यते॥ अष्टकोचात्यष्टिपादौजागतौचाष्टकास्तयः॥ ३

नारीचशश्वती॥ श्रीर्लासासार्पराज्ञीवाङ्महामेधाचदक्षिणा॥ रात्रीसूर्याचसावित्रीब्रह्मवादिन्यईदि
ताः॥१॥पादाश्रितजगत्पातुत्रयोद्वादशकाःपरोःअष्टकोशकरीपादाःसप्तेवाष्टासरास्तते॥अति
शकरपादौद्वादिनबोलशासरो॥ जागतौषाष्टकादष्टिपादाःशोलशकास्तयः॥ जागतश्चाष्टकश्चा
थध्यतिपादौजागतौपादास्तयोष्टकाश्चाथबोलशासरेवचः॥ अष्टकश्चाथतिथ्यौजागतःबोलशा
सरः॥त्रयोष्टकाजागतश्चतथेवाष्टकरयपि॥पूर्वसप्तकपादास्तप्रसगात्स्वयमीरिताः॥॥इतिसर्वानु
क्रमपरिभाषासमाप्तः॥॥अग्निनवमध्वंरावेष्टामित्रोवायोवायव्येइवायवमेत्रावरुणास्तत्वा
श्विनाद्वादशाश्विनेइवेष्टदेवसारस्वतास्तचाःसप्तेताःप्रउगदेवताःसुरुपुरुलुदशेइमातुःपुंजस्योइदे
ह्येताःषण्मासुवीलुचिदिंदेणेयेयोचेइमिदेइसानसिमिदेइदिगायतिद्वादशानुपुमंतिइमंजेतामाध

स. नु.
५

एवोद्योरन्नाग्नेयं प्रागाथं मर्धुडुयो योऽनीलं पंचोनां मारुतं हि गायत्रं तु कइ प्रयद्दश प्रागाथं तृति सा
को ब्राह्मणस्य स्य रक्षति न वदत्त ए मित्रार्थं मणाम्भे तच्च आदित्येभ्यो गायत्रं हि संप्रदश यो ह्येक
दुद्राय न वरो देव तीया मेत्रा वरुणी चात्यस्त चः सोमो स्यानुष्टुभं ने वलूनां प्रस्तु एवः का एव आग्नेयं तु
प्रागाथं माद्यो ह्योऽभ्युषसा च त्वमग्ने दशानुष्टुभं मर्धुडुयो देव एवो पंचोनां ऽध्विनं तु गायत्रं ॥३॥ अ
यं दश प्रागाथं तु सहस्रं लोकोषस्य त्रुषश्चतुर्दशानुष्टुभं त्रुडुसं सप्तोना सोऽयं नवाद्या गायत्रो ह्यस्त
चोरो गघ्नं उपनिषदं लोईर्द्धिषघ्नोऽभिसं पंचोनां स योऽदि त्रिष्टुवंतं मगिरा इदं तु ल्यपुत्र मिच्छन् भ्य
ध्यायत्स व्यइती इल वास्य पुत्रो जायत स्य सुत्रयो दश्यं ये त्रिष्टुभो न्युष्टे का दशां ये त्रिष्टुभो मानोऽप्यत्रिष्टु ५
षष्ठ्यष्टमी च दिवश्चिदको जागतं ह्येष्टु प्रषट् प्रमहिषाय न चिन्न वनो धागोतम आग्नेयं हि चतुस्त्रिष्टुवंतं

नवमी

वया इत्स स वैश्वानरीयं वद्विपंचास्मा इदुषोलशा ॥४॥ प्रसप्तोनां त्वं न वदत्त पंचोनां मारुतं त्रिष्टुवंतं प
रमाग्नेयं मैत्रां स्याद्दश पशशरं शक्तो देवदंत इयिर्वनेषु श्रीणु क्रोवने मैका दशो पप्रदशानिका व्या
रयिर्नोपप्रयंतो न वगात मोराद्गणो गायत्रं तु जुषस्व पंचकाते कथाऽभिला गायत्रं तु हिरण्यकेशो द्वा
दशाद्यो तत्रो त्रैष्टुभो लिदो पूर्वो न्येवामध्यमा यो ह्यो लशो द्वापां कृद्दियां मित्यस्या निपातिनो दध्यद्वा
नुरथर्वाचेर्ति ॥५॥ इदो नवो योषुषु गत्यं तमश्वावति जागतमसा दिविंशतिः शलनुष्टुभं त्रैष्टुभं
क्त गायत्रं त्रैष्टुभास्तु चः प्रागाथं प्रयद्दश मारुतं इदं पंचम्यं ये त्रिष्टुभो मरुतो दश गायत्रं प्रलक्षसः ष
ड्जागतमा विष्कम्भिराद्यां ये प्रस्तारं पंक्ती पंचमी विराड्पा नो दश वैश्वदेवं तु पंचाद्याः सप्तमी च जग
त्यः षष्ठी विराट्स्थानं ऋजुनीती नव गायत्रं मत्यानुष्टुवं सोमं यधिका सोम्य पंचम्यादि गायत्रो द्वादशो

सं. नु.
६

न ३

लिङ्गैताउसाद्यनोषस्यंचतुर्जगत्यादिषुलिङ्गंतंरचोत्तुआश्विनोग्नीषोमोहादशाग्नीषोमीयः
 दास्तिस्त्रोनुष्टुभउपात्यास्तिस्त्रोगायत्रीष्टमीजगतीवेमषोलशकुत्सआग्नेयंतुहित्रिष्टुबंतप्रवीदेवा
 स्त्रयःपादादेवास्तनोमित्रोईर्चेलिङ्गोक्तदेवतायदेवस्यवासक्तः॥६॥इएकादशौषसायवाग्नयेसप्र
 लथानवइविणोदसेऽपनोक्षोश्चयेगायत्रंवेश्चानरस्यतचंवेश्चानरीयंजातवेदसएकाजातवेद
 स्यमेतदादीन्येकभयांसिस्तुक्तसहस्रमेतत्तुक्थयपार्वसयोवृषेकोनांवाष्पगिरासजाम्बावरुष
 सहदेवैः॥यमानसुराधसःप्रमदिनएकादशकुत्सश्चतुस्त्रिष्टुबंतमाद्यागर्भस्याविष्टुपनिषदिमा
 तेंस्यात्रिष्टुमत्तेष्टोयानिर्वचंइमाएकोनास्यस्त्रितोवांवेश्वदेवंहियाक्तमस्यात्रिष्टुबष्टमीमहावृहती
 यवमध्येइमित्रंसप्तत्रिष्टुबंतयज्ञस्तुचंयद्राग्नीसप्तोनेद्राग्नतुविह्यष्टीतंतनवाभवंतुपचम्यसेत्रि

ष्टुभोतस्यंवांस्यात्रिष्टुबीलेपंचाधिकाश्विनमाद्योपादौलिङ्गोक्तदेवतावंत्येत्रिष्टुभौ॥७॥इदंविंशतिरु
 षस्यंहितीयोईर्चोरात्रेष्टेमाएकादशौइहित्रिष्टुबंतचित्रंषट्सौर्यनासत्याभ्यांपंचाधिकाकक्षीवांदे
 र्घतमसउशिकप्रसूतआश्विनवैमधुआवामेकादशांवारथदशजागतंकाराधहादशास्यातुस्वप्रना
 शिन्याद्यागायत्रीहितीयाककुत्सतीयाचर्थोकाविराएनष्टुभ्योपंचमीतनुशिकुषष्ट्यक्षरैरुलिङ्गिष्ट
 रवृहतीकृतिर्विराटुतिस्त्रोगायत्र्यःकदित्यापंचोनावेश्वदेववां॥८॥इतिप्रथमाष्टकसर्वानुक्रमः॥
 प्रवोवेश्वदेवमावोविराडुपेष्टुःसप्तो नोषस्यंतुषाउच्छतीप्रतारत्नसप्तस्वनयस्यदानस्ततिरुपजगत्या
 वमंदानितिकक्षीवांदानतुष्टुःपंचभिर्भावययंतुष्टुवात्येअनुष्टुभौभावयरोमशयोईपयोःसंवादोअग्नि
 मेकादशपारुष्ठेयोदेवोदासिराग्नेयंतुपारुष्ठेपसर्वमात्यंतत्रातिष्ठतिःषष्ठ्यंजायताक्षोयंतुमेकाद

५२

शिर

स. नु.
१७

शषष्टेदवीप्रप्रावोतिशक्यावत्तयेदयाहिदशासात्रिष्टुब्दिशयससत्तयावयंषड्वन्तमैशपावतोर्द्वैतमे
ससादौत्रिष्टुप्तिस्त्रोनुष्टुभोगायत्रीधतिरक्षिरात्वाषट्वायव्यंत्वेत्याहिसिर्षीनवचतुष्टयाःपंचेद्राष्ट्रो
पांतेअष्टौप्रसुसममेत्रावरुणत्वेलेलिगोक्तदेवतेअस्यात्रिष्टुप्॥१॥सुभुमत्तचमतिशाक्तंप्रप्र
चतुष्टुपोष्टमस्तुष्टुषलेकादशवैश्वदेवीमेत्रावरुण्याःष्वन्यस्त्रिष्टुप्॥१॥सुभुमत्तचमतिशाक्तंप्रप्र
वैश्वदेव्यात्रिष्टुप्चमीळहतीवैश्वदेवमेतदेवमन्यासामपिसूक्तप्रयोगेवैश्वदेवत्सूक्तभेदप्रयोगे
यल्लिगसादेवतावेदिषदेसप्तोनांदीर्घतमाओचथ्यआग्नेयंतुहिरिष्टुबंतनुत्रिष्टुष्टुशमीवावलिह्यास
मिद्विआप्रियआनुष्टुभमयेदीप्रतव्यसीमष्टावाग्नेयंतुत्रिष्टुबंतमेतिप्रससजागतंतयच्छतपंचास्यात्रि
ष्टुप्त्रिभुज्जीनंकथामथीन्महःसवैराजौपुरुत्तचमोहिरिष्टुबंतमेत्रावरुणहिजागतंमेत्याद्यासुवसस

यजामहेचतुष्टुविष्टोःषड्वैलवंहिप्रवोजागतंत्वेद्राद्यस्तचोभवपंचाविधिलाम्भिनंतंत्वेत्रिष्टुभो॥२॥
वसूअस्यानुष्टुप्पद्यावापंचद्यावायथिवीयंतुजागतंतुतेहिकिमुष्टुःशल्लनाभंवत्रिष्टुबंतमानोद्वाधिकोऽ
मस्तुतिस्तुतीयावष्टोजगत्थोयदक्तुःसप्तोनाऽस्यदिपचाशदत्प्रस्तवंत्वेतत्सशयोष्टायनप्रमप्रति
वाक्यान्यत्रप्रायेणज्ञानमोक्षाक्षरप्रशसाचंपंचपादसाकजानाथद्वायत्रेयंसशिद्धससाईगर्भागोरीदि
तिजगत्थेएतदंतनुवैश्वदेवतस्याःसमुद्रादतिवाचःसमुद्राःआयोक्षरसाप्रस्तारपंडुःशकुमयमितिशकु
धूमउक्षाण्यष्टमिमिति सोमंस्त्रयःकेशिनइत्यग्निःसूर्यावायुश्चकेशिनश्चत्वारिवाग्वाचंइंद्रमित्रंसौर्या
द्वादशेति सवत्सरसंस्कृतालचक्रवर्णीनंयस्तेसरस्वत्येयज्ञेनसाध्येभ्यःपरानुष्टुप्सोरीपर्जन्याग्निदेव
तावात्यासरस्वतेसूर्यायवाकसापंचोनासंवादस्तृतीयाद्युजोमरुतांवाकमयस्तचोगस्त्यस्यष्टिष्टाई

म. उ. ८

इत्येकादशीच मरुतांस्त्रिंशो देवताः ॥ ११ ॥ तन्व गस्त्या मारुतं हि द्वित्रिष्टुब्धं तं मित्रावरुणयोर्हीक्षितयोर्नर्वशी
मश्वरसं दृष्ट्वा वासतीवरेकुंभेरेतो पतन्ततोऽगस्त्यवसिष्ठावजायेता सहस्रमेकादशाद्यैर्दीयता यज्ञाद
शत्रित्रिंशं तं महोद्योहितीया विराणनूनं पंचागस्त्येर्देह विषिमारुतामुद्यतं दंशागस्त्ययोः सवादं हं दं स
त्राद्या तृतीया चेंद्रवाक्यं ॥ १२ ॥ यश्चादौ बृहतीति सोऽनुष्टुभः प्रतिवर्षमाकृतं तु च तस्मात्सामरुत तृतीयांश्चि
त्रस्तृचं गायत्रं गायत्सो नात्वरजादशमस्तिषलानुष्टुभं तु त्रिष्टुब्धं तं त्राद्यास्कंधो ग्रीवीमस्तिनत्राचष
णिप्राः पंचयदस्या पृथ्वी षट्जाया पयोर्लीपा मुद्राया अगस्त्यस्य च द्वाभ्यां रथार्थं सवादं श्रुतोऽने वासी
ब्रह्मचार्यं ते बृहत्यादी अपश्यध्वोद्देशांश्चि नर्वैकडुनवा भृदिदमद्योष्यं त्रिष्टुभो तं युजायां षट् ॥ १३ ॥
तावाकतरेकादशाद्यावापयि वीयमानो वैश्वदेव पितृन् च नस्तुतिर्गीयत्रं त्राद्यानुष्टुबा भीतृतीयां ये पंचम्याद्या

वा

८

प्रति सोऽनुष्टुभो त्राद्या बृहती वासमिदं त्रिप्रियोऽग्नेन याथावाग्नेयमनर्वाणं बार्हस्पत्यं कंकतः पोलुशो यनिष
दस्त्या सोऽयं माऽनुष्टुभं विषशं कावानगस्त्यः प्राब्रवीदशम्याद्याश्च तिस्रो महापेक्षो यो बृहती च यत्रा
सो न होत्रे भूत्या भार्गवः शौनको भवत्सगस्त्यमदोहितीयं मंडलमपश्यत् भगे जागते तु यत्सोऽसोऽसि
कादशा प्रसप्तमि जागती कुवेन वसो माहुतिर्भार्गवो हं हीतायावानुष्टुभमिमांसे गायत्रं हि त्रिष्टुब्धं द्वाजय
तायाः ॥ १४ ॥ ॥ १५ ॥ ॥ १६ ॥ ॥ १७ ॥ ॥ १८ ॥ ॥ १९ ॥ ॥ २० ॥ ॥ २१ ॥ ॥ २२ ॥ ॥ २३ ॥ ॥ २४ ॥ ॥ २५ ॥ ॥ २६ ॥ ॥ २७ ॥ ॥ २८ ॥ ॥ २९ ॥ ॥ ३० ॥
मोद्वादशप्रद्यदशप्रद्यो नवाद्या त्रिष्टुब्धं तं त्राद्यास्कंधो ग्रीवीमस्तिनत्राचष
वत्त्रिंशं तं महोद्योहितीया विराणनूनं पंचागस्त्येर्देह विषिमारुतामुद्यतं दंशागस्त्ययोः सवादं हं दं स
तावाकतरेकादशाद्यावापयि वीयमानो वैश्वदेव पितृन् च नस्तुतिर्गीयत्रं त्राद्यानुष्टुबा भीतृतीयां ये पंचम्याद्या

स्मृनाक्रमेणात्समदोहिवादित्यमिदमेकादशवारुणमुपायादुःस्वप्ननाशिनीधृतवताःसप्तवैश्वदेवमृत
 मेकादशजगत्तं प्रष्टुं द्राक्षोमीसरस्वतित्वमितित्वमितिसारस्वतोईवौथिनोबाईस्यत्यांतवोभाकृदा
 साकंसप्तवैश्वदेवत्रिष्टुबंतमस्यमेष्टोजागतंअनुष्टुबंतधावायथिष्टोकादेष्टोत्वाष्ट्योवादेइयकाशिनी
 अल्पोरत्यालिंगोक्तदेवतांतपंचोनारोइंधारावरामारुतंत्रिष्टुबंतमुपेयमपोनप्रीयंतभ्यंषलतव्यंतुजागल
 ॥७॥१५॥मंदस्वोदुष्येकादशसावित्रं ग्रावाणेवाद्यावाश्विनं सोमापूषणाषट्सोमापोहमं ह्योईवाय
 वां सोमेका गायत्रमुक्तादेवताः प्रउगेणाधेतुत्तं तैत्तिरीयायवीद्यावायथिष्टोत्वाष्ट्योवादेइयकाशिनी
 दोनागेयोवितमेनुष्टुभोबृहतीचकनिकरुचं प्रदक्षिणिज्जागतं मध्येतिशक्त्यदिर्वैताभ्यामविरधुनि
 शमानं शकुंतं तुष्टावकुशिकरेतविरथिदिदुल्यपुत्रमिच्छन्नस्वयंचचारतस्येइएवगाथीपुत्रो जसगा

यिनोदिश्वामित्रं सततीयमंडलमपश्यत्सोमस्यअधिकवैश्वानरायपंचोनावैश्वानरीयंतुजागतं तंवैश्वान
 रायमेकादशसमित्समिदाप्रियः प्रत्यग्निः प्रकारवरुणाग्नेययोरग्यासामपिनिपातोदश्यते ॥१॥ ॥ इति
 द्वितीयाष्टकसर्वानुक्रमः ॥ प्रयेजंति यपस्तुतिः ब्रह्माद्याभिर्देवैरात्रमिज्यदमीवैश्वदेवावतत
 याससयावतुष्टुभोसखायो नवबाई तंत्रिष्टुबंतत्वामग्नौ लहमग्निर्हतागायत्रं त्विंशतीदे
 पउः सप्तमं षष्ठं स्त्वानुष्टुभं माहोताविपाजसाकालोलीलस्वयमग्निः षट्प्रागाथसमित्यमान
 यिनोवैश्वामित्रस्तुभवानोऽग्निर्होतारगाथीहाग्निमेवसमाद्यालोवैश्वदेव्याविमनउपाधेऽनुष्टु
 इयसतोबृहतीत्याऽयंसउपात्यानुष्टुपूपुरीषाग्निभ्योनिर्मथितो देवश्रवादेववातश्रभारतोऽतीया
 नोबृहत्याग्नेसहस्वगायत्रमाद्यानुष्टुबग्नेर्देवोदेराजमुपात्यानेईवैश्वानरनवरचोवैश्वानरीयका

कृतं जागती ह च आत्मस्तुतिर्वा पूर्वास्मृतिर्वाऽस्याप्याध्यायस्तुतिः प्रवंचो नागायत्रं ह तव्यावाद्याऽमेनुषस्व
 षट् ऋतीयाद्यस्त्रिंशु प्रजगत्सोऽस्तीदं बोलशाद्या चतुर्थी दशमी दादश्येनुषभः षष्ठ्येकादश्याद्ये च ज
 त्यः पंचम्यस्त्रिंशो वा ॥ ११ ॥ इति द्व्यधिके दशसत्तुष्टिके विश्वामित्र एवमाश्रते दिं दसो मंत्रानां प्रवर्तनां स
 मोनासं वा दोनदीभिर्विश्वामित्रस्योत्तितीर्थे स्तत्र नदीवाकं चतुर्थी षष्ठ्यष्टमी दशम्यः षष्ठी सप्तम्योस्ति इत्युक्ते
 रस्यानुष्टुबिंदः प्रभिंदेकादशतिष्ठाहरी इमा भ्रूपां त्याद्यो रोपश्यत्सानिर्देहस्यमानेति श्रूयते वार्त्तहस्या गाय
 त्रं स्यानुष्टुबभितष्टे वदश प्रजापतिः सवेश्वा मित्रो वाच्यो वा द्यो वा तो नवे कोपी दं मतिर्नव ॥ २१ ॥ इति
 नागायत्रं ह्यात्र नउपन आया ह्यथा वयं ते पंचवार्त्तं त्वामं देव्युधस्य मरुत्वात्सद्यो दशसामहा भिंदस्वाहा च
 षष्ठी धृतं द्वादशाद्या स्योत्तचो जागता गायत्री धाना वत मयौ ध्रुवौ ईगायत्रं षष्ठी जगती प्रापर्वता चतुर्विंशति

संध्यापार्वती पंचदश्यादिदेवा चै ससर्प्यर्थे च तस्यारथांगस्तुतयोऽस्या अभिशापार्थी स्तावसिद्धे सिद्धेन
 वसिष्ठाः श्रुएकी दशमी बोलश्ये जगत्सोऽत्रयो दशी गायत्री दादशी विंशी दाविंश्यानुष्टुभोऽदादशी वद
 ती मं महद्यधिकोक्तगोत्रः प्रजापतिर्हि देव्युधस्य मरुत्वात्सद्यो दशसामहा भिंदस्वाहा च
 चतुर्गायत्रं तमिह हवः सप्तार्धवजागतं तच्चोत्तरे दं द्योमउषस्य मिमाउष्यै नैदावरुणावार्त्तस्युयै
 सावित्रोऽस्य मैत्रावरुणास्तु चोऽस्यो जामदग्न्यादीनां चतुर्थ्याद्या गायत्र्यो यः प्रजयितुं पिते देवपुत्र
 न्यचोत्राणि शनः श्येन रूपेणोद्रोवत्यर्थमाहरन्मध्यस्य सवामदेवो गोतमश्चतुर्थं मंडलमप्यमवाप
 दिशतिरस्यति जगती धतिरूपाद्या श्रुतस्यो वारुण्यश्च वायो मर्त्येष्वावः बोलशाद्या रोऽरी कृणुष्वपंचो
 ह्यो ॥ १६ ॥ २॥ वैश्वानराय वैश्वानरीयमूर्द्धुधेकादशां यमिहा दो जगती पंचानुष्टुभो दंतवो द्यो गायत्रं त्वगा

नु.

लाग्नेतमद्यपदपादुपंचमीमहापदपंक्तिरत्योक्तिरुचतुर्थषष्ठ्युपांत्वावास्तम्याः पंचकौमुदयोतृतीयः स
 तकोनवकश्चाष्टम्याः पंचकः पादश्चतुष्कः सप्तकश्चैष्टुभश्चभरुषदारत्वाप्रत्यग्निः पंचलिगोक्तदेवतंले
 केप्रत्यग्निरग्निर्हीतादृशगायत्रमृषिर्दोधादेतिहाभ्यासोमकंसाहदेव्यमभ्यवदस्यराभ्यामस्याश्विनावा
 सुरयाचतासत्यः औकेइत्वंमहांअसिज्जामेकपदायंपंथाः सप्तोनासंवाभैइंशदिति वामदेवानां॥५॥२१॥दे
 कादशानआयातुयन्नः कथोपांत्वास्तिस्रस्तदेव्योवाकासुष्टुतिरुपांत्वापुष्टुकोआद्यावाहमनुः स
 ताद्याभिस्तिस्रभिर्दिदमिवात्मानमृषिस्तथावेदावात्मानंपरानवाद्योवास्थेनस्ततिर्गर्भेनुपंचांत्वाश
 क्करीत्वायुजैइंशोमंवानस्ततो न किश्चतुर्विंशतिर्दिवश्चित्चउषस्यश्चगायत्रंष्टुष्टम्यंत्वेअनुष्टुभौ
 यापंचोनाभीषुपादनिर्चंशत्तनश्चतुर्विंशतिरित्याभ्यामैशम्योस्ततो॥६॥२२॥प्रसभुभ्यएकादशभवंवाक्

६४

११

त्रिष्टुबुपनेष्टोचतुरनुष्टुबतंष्टुतोहृदशतपित्रहृद्योविष्टुष्टव्याधौ
 मुषळसो

सर्विष्टोपनवानश्चोत्पानुष्टुदधिक्रावाः पंचचतस्रोत्याजगस्योत्यासौरीद्राकोवामेकादशैंद्रावरुणं
 ऋषितादृशत्रसदस्युः पोरुक्तस्यः षुलाद्याआसस्तवः कउअवत्सप्तपुरुमील्लजमील्लैसोहोत्रोत्वा
 तिवामेवस्यत्रिष्टुबंतमग्रवायस्याद्येद्रवायवंतुगायत्रवायोचतुष्कमानुष्टुभत्वाद्यावायव्याविहिपचव
 त्पुद्रवावलेद्राबाईस्यस्यगायत्रंयस्तस्तभैकादशबाईस्यस्यमस्येद्राविपांत्वाजगती॥७॥२३॥इदमु
 प्रतिक्रासगायत्रंतदेवस्यसावित्रंतुजागतमभदेवः षदत्रिष्टुबंतकोवोदशवैष्टदेवत्रिगायत्रं
 सप्तद्यावायव्यीवीयंक्षेत्रस्याहोतिसः क्षेत्रपत्याः पुनायेकापरापुरउल्लिक्तात्याचमुनासीरा
 यस्तितयेतवानुष्टुभावाद्याचतुष्टुषसमुद्रावर्देकादशाग्नेयंजगस्यतसौर्यवापकाव्यंवाद्यतस्तु
 तंनमोत्रिभ्योभौत्रिः पंचमेमंडलेनुक्तगोत्रंमादिरसविद्यासत्पतस्यचस्तस्यशेषमानुष्टुभंमबोधि

१०

६ दशबुधगविष्टिरोकुमारकुमारोदयो वाजानडभोवाशक्त्यंतकंवीर्यचोस्तदशएवंलमनेवसुश्रुतआ
 पाविरादृत्तीथामारुतरोशवेष्टवीलामग्नएकादशसुसमिद्धायाप्रगायत्रमग्नितंदशपांक्तं सखाया
 इषः पंक्त्यंतलामग्नेसप्तजागतं ॥२४॥ ॥ इति तृतीयाष्टकसर्वाधुक्रमः ॥ ॥ लामग्ने गयोऽस्यापंचम्योप
 धमी अन्नं जिह्मं स्याच्चतुर्थी तं जनस्य षट्सुतं भरो जागतं प्राप्नुयैर्वतो गायत्रं त्वग्निस्तामेन प्रवेध
 संपदं गिरसो धरुणो वहस्वरः पंक्तं तस्यायज्ञैः प्रातर्भक्तवाहादितोऽभ्यवस्त्वावविगीय आवनुष्टभो वि
 राड्गताऽभमग्नेचतुर्कप्रयस्वतः पंक्त्यंतं ह मनुष्यत्सप्तः प्रविश्वसामन्विश्वसामग्ने धृमो विश्वचर्षणि
 रग्ने त्वगोपायनालोपायनावाबधुः सुबधुः श्रुतबधुर्विप्रबधुश्चैकच्च द्विपदमळावोनववस्ययवआनु
 ष्टभमग्ने गायत्रमस्यावैश्वदेव्यनस्वता षट्त्रेदल्लपोरुकुह्यो ह्यैरुणत्रसदस्यराजानोभारतश्चाश्वमे

यौहस्तिस्रोनुष्टभोनास्त्वात्तनेदद्वादितिसर्वास्वत्रिकेर्विदं त्यंशग्रीसमिद्धोविश्ववारात्रेयीत्रिष्टुजगती
 त्रिष्टुबनुवाय-ओअर्थमापचोनागौरिवीतिः शक्त्येदं मुशनायदोशनसोवापादः कस्यबभुर्मापचये
 यत्रराजास्ततर्द्रोरथायससोनाऽवस्युरुगमिति कोह्योशनसोवापादौ परेद्राकोह्यदहृदशगते
 ॥२५॥ महिदशप्राजापत्यः संवरदो जातशनुं नवत्रिष्टुवं तं यस्तेष्टो प्रभूवसुरागिरसः पंक्त्यंतं स आग
 मस्वदृत्तीयाजगतीसंभानुनापंचात्रिरुयोरानुष्टभं यद्विदं पंक्त्यंतं मायाहिनवस्युल्लिगाद्यत्याऽनुष्ट
 म्मध्यचसासोरीतदादीतिहासंस्ततिकर्मत्वादत्रिरेवदेवः कोनुविंशतिर्वैश्वदेवं देतं सोलश्याधाति
 शत्यावंदेकपदं तं प्रलशापचोनाकाश्ययोदहारोऽनेचआषयोत्रदृष्टलिगादित्रिष्टुवं तं विदं
 दशसदादणोहयोष्टौप्रतिसत्रोऽष्टौदचोदेवपत्नीस्तदोस्यात्रिष्टुपद्वितीयाचो ॥२६॥ प्रसृजंतीसप्तप्रति

प्रसंत्तमाधुर्येनापरा रात्र्यापेनवस्त्रून
 तयोरुणोहोसपार

रथः कडुपंचप्रतिभानुर्जागतं देवः प्रतिप्रभोऽस्यात्तापासिर्विश्वः स्वस्यात्रेयः पंचतमने पंचो नाचतुर्थ्यं
 दवायवी वायवे के दवायवो च तस्यो गायत्रीः षडुल्लिहस्ति सोजगस्य त्रिष्टुभो वा एते अनुष्टुभौ प्रथ्यावा
 षडनुष्टुभौ श्यावाश्चो मासतदहं तस्यक्तिः षड्यत्ये च को वेदबालशककुब्दहस्यनुष्टुभ्योरुल्लिहककुसतो ब
 हस्यो गायत्री सतो बहती ककुभो गायत्री सतो बहती विस्तरपंक्तिः ककुसतो बहती प्रशङ्गिय पंचो ना
 जागतमुपास्या त्रिष्टुभ्यज्यवो दशां स्या त्रिष्टुभ्येन ववाहंतं तृतीया सप्तम्यो सतो बहस्यो वारुद्रासो
 षोद्विष्टुभ्यंतं तमुप्रवः षड् त्रिष्टुभ्यंतमीले हि जगस्य तमाग्नेयं च वा के छे को ना गायत्री श्यावाश्चो
 न वेददशवीत रंतपुसमील्लोदाभ्यं रथवीतिं मरुतुश्च हातुः प्रशशच बुधा च त रंतमहिषी शशीय
 सी पंचम्यनुष्टुभं नवमी सतो बहस्यतेन नवश्रुत विभो नावरुपां लेतत ॥ ३७ ॥ सतसप्तार्चनानाजा

१३

प्राग

गतं वरुपां पंचतंतु यश्चिकेत षट्परातदहं यश्चिकेताना नुष्टुभं तु बलिपंचयजतः प्रवो गायत्री शीरो च
 नाचतुर्कसु रुचक्रिः पुरुस एणा गायत्री त्वानस्तु च बाहु बक्त आभिन्न ओल्लिहं यदद्य दशयोर आश्विनं त
 नुष्टुभं तु कसः प्रतिनवा वस्युः पांक्त माभाति पंचात्रिः प्रातर्यावाणाश्विनो न वस सप्तवध्रिः सुल्लिगादि च त
 थ त्रिष्टुभ्यं चानुष्टुभोऽस्याः पंचगर्भ आदिण्युः पनिषन्म हे दश सत्यश्रवा उषस्य तु पांक्त युत दामान
 षडनुष्टुभं पंचश्यावाश्चः सावित्रं तु जागतं तस्मै विदुर्नव गायत्री माद्या नुष्टुभं बह दशात्रिः यजं नमुपोष
 स्ति सोजगस्य उपां स्यास्ति सोजगस्य उपां स्यास्ति सोजगस्य उपां स्यास्ति सोजगस्य उपां स्यास्ति सोजगस्य उपां स्यास्ति
 दग्धं मानुष्टुभं विराट्पूर्वांतं प्रवो न वेव यामरुत्तमति जागतं बाहं स्यत्यो भद्राजः षड् पांडल
 मपश्य त्वह्यने सतो ना ॥ ३८ ॥ त्वह्यका दशानुष्टुभं शक्यं तमने षो यथा होतुं वेदः सप्त प्रनय

५-नु.
१५

साम्भर्त्तनं विष्णुना वीर्यं हि द्विजगत्पुत्रं पृथुसंस्थानुसुबहश्च पुरोवादिपदांतं यजस्व एष मध्ये त्वदिष्वाग्राय
 आनुसुभं शक्यं तमिममृषको नावीत हव्यमभिर्वाजागतं प्राग्शर्मास्तृतीयापंचदशेयं शक्यं यौषध
 ति शक्यं नुसुबहस्याउपासे त्वमग्रेष्टा च त्वादिशङ्गाय त्रैवर्द्धमानाद्याषष्ठी च सप्तविंशत्यनुसुपृष्टिषु पृष्टे
 वाहे ॥ ५२६ ॥ पितृपंचो नैदं त्रेष्टुभं दिपदांतं तनुहृदि महात्सो जायते न विपिप्रोर्विरालिमा उद्गादशनव
 म्येकादशो वैश्वदेवो यएकाएकादशसुत इदं शवघाया तेन वश्रधीनो हो किमस्यास्यादायमानस्याः या
 तर्त्तिनोदानस्तृतिरागवोऽग्यं द्वितीयैर्द्वीचां त्यश्रपादोऽस्यानुसुजागतस्तृचो द्वितीयादि ॥ ६३७ ॥ इदं ऋष
 दुयः पंचाभरेकः सहोत्रास्तु चतुर्थशक्यं पृथ्व्या य ७० जिष्ठः शुनहोत्रस्तु संचलेकदा नरस्तु सत्रावागया १५
 नैदं स्येदं पिबाहेलमानः प्रत्यस्मे चतुर्कमानुसुभं बहस्यंतं यस्यो हिर्योरयिव श्रुतुर्विशर्तिः शंयुर्वाहस्य

१५

सोद्गाहो बलनुसुभं स्तिस्त्रा विराजो मध्यमेव वासाय आनय त्रियस्त्रिंशद्गायत्रं पुरुतममिति निचदधिबु
 पादनिचदस्यानुसुपृष्टचोत्थो बलुस्तसादेव तत्तामिद्विषलुना प्रागाय स्वादुरे कत्रिंशद्गायत्रं पादो सोम्योग
 व्यत्यईर्बो लिंगोक्तदेवतः प्रसोक इति त्रिष्टुबनुष्टमायत्री दिपदा सार्जयस्य प्रसोकस्य दानस्तृतिः परोत
 जोरथडुं भिदेव्या वैदोत्थो ईर्बो युजानो बहती त्रिष्टुपृदिपदा दिवस्य थिय्या जगती ॥ ७३८ ॥ यत्रायसाद्य
 धिकाशं शुक्लपाणिकं यमिस्तुक्तं प्रगाथो बहती महासतो बहती महाबाह तद्बाह तौ प्रगाथा वित्ताहे
 यः काकुभः प्रगाथः पुरउल्लिङ्ग बहतीति मारुसो त्यास्तिस्त्रा वासा लिंगोक्तदेवताः काकुभः प्रगाथः पुरउ
 ल्लिङ्ग बहतीति यो ह्यो बहती महाहती यवमध्यानुष्टुप् मारुसो त्याधावाभ्योर्वायश्चर्वास्तु वेपंचो नः स
 जिष्वाह वैश्वदेव इदं शक्यं तं द्रुवेव उडुत्यल्लो लशं शुल्लिङ्गनुसुबं तं न तन्ना सतास्याद्याः षड्गायत्रं श्रुतु

१५

त्यतिजग

शीजगतीसुहोत्रादयोनुक्तगोत्राभारदाजाः पौत्राब्दस्यतेहोः षतेर्वाभरतस्यवयंदशपोल्लंतज्ञायत्रं वै
यां प्रषन्ननुसुप्तप्रषन्नैहिवाषडाएलमस्यानुसुप्तविद्राचैद्वचशक्रं चतुर्द्वितीयाजगतीप्रनुदशं शान्तु
बाहंतं चतुरनुसुप्तं तं मथसं चोनागायत्रं तु त्रिषु बादि त्रिषु बहस्यनुसुप्तं तं मियं बलूनासारस्वत
त्रिजगत्यादिजगती त्रिषु बंतं ॥ १३ ॥ ॥ इति चतुर्थाष्टकसर्वानुक्रमः ॥ ॥ स्तुष्ट एकादशाश्विनंतु कलेक
पदांतं त्रैषु भूमाद्याविराजुदुश्रिये बलूषस्य लेषस्यावपुर्नैकादशमारुतविश्वेषां भेजावरुणं क्रु
वाभैशवरुणं मुपां लेजगत्यौ सवाष्वाभैशवैल्लवघतवतीषट्छावायथिवीयं जागतं मुदुष्यसावित्रं त्रि
त्रिषु बंतं मिशसोमायं चैशसोमं यो अदिभिर्न च बाहंस्यत्यसोमारुद्यं चतुर्लसोमारोइजीसुतस्य वैक
नापायुर्भरिदाजः संगामांगान्यक्रुशोभितुयाववर्मधनुर्ज्यामालीइमुर्ध्विजगत्यै सारथिमर्देरश्मीनश्वा

नमस्तथा गोपाजगत्याधालिंगोक्तदेवताद्याभ्यामिष्टः प्रतोदं हस्तघ्नाभ्यामिष्टः पराः पत्न्यादयो लिंगोक्तदेवताः ला-
ग्यामः शिवोऽस्यानुष्टुब्जजीतश्रीलाके तिचदेदेयोऽशः सभक्तो वसती वरीषु गृह्यमाणसु पुष्करे स्थितवास्तुर्वतः पु-
ष्करतस्थविश्वदेवा-आधारयन्नुत्थायततो महत्तपश्चकार हृष्टमिदमन्यैर्त्रिभिर्विष्णोर्दृष्टवास्तपसा प्रवृत्तो मभा-
गान्यान्यरिषुष्टः शक्रः प्रब्रूते यस्य स गुणतो नाम जज्ञे वसतः श्रेष्ठ्यकर्मणस्तत्समं संडलं पसिहो पश्यदग्नि-
पंचाधिकं विराजोऽष्टादशोद्याः ॥११३३॥ जुषस्वैकादश प्रमग्निवो दश प्रवः प्राग्नयेन ववैश्वानरी यंतु प्रसंथा-
जः सप्त प्रवो देवमिधेवोऽधिवलुषेन पंचमहानगन्मतं च प्राग्नये देश्वानरी यंसमिधा बहत्याद्यः पसद्याय-
यंचो नागा यत्र मे नावो दादश प्रगाथमग्ने भवसप्तदैपदं त्रैलोक्यं त्वेह पंचाधिकं द्रसुदासः पेजवनस्य वत-
स्रोत्यादानस्तुतिर्यस्ति गम्यं ग एकादश ॥११३४॥ उगो दशसाविषिबनववैराज मृतं त्यामुडुष्यो निराते

स. नु.
१६

नसोमः पंचेदं नरो ब्रह्मणेयं सोमं आनः प्रवोदादशगायत्री विराजंतं मोक्षुससाधिका प्रागायंतीयादि
पदासोदासैरग्नौ प्रक्षिप्यमाणः शक्तिरंत्यप्रगाथमालेभेसोः ईर्ष्यते दहते तं पुत्रोक्तवसिष्ठः समाप
यतेति शाद्यायनं वसिष्ठस्येव हतपुत्रस्यार्धमिति तां उक्तं च त्वं पुत्रनासंस्तवो वसिष्ठस्य पुत्रस्येदं
एवास्वादः प्रशक्ताय चाधिका वैश्वदेवं ह्यजामहे ईर्ष्यते रोहिर्दुर्ध्यायिष्यामि विप्रस्य शानः प
चोनाशान्तिः ॥३॥ ३५॥ प्रब्रह्म नवावोका उदुष्यसावित्रमंसे वाजिन्यो भगमिति भागो वा ईर्ष्यते दुर्धः सप्तवैश्व
देवं त्वो अग्निः प्रातर्भाजं जगत्या दालिगोक्ता देवतां योषस्या प्रब्रह्मणाः षट् वैश्वदेवं तु प्रवः पंचदधिका द
धिकं जगत्या दालिगोक्ता देवता देवश्चतुष्सावित्रमिमा रोदृत्रिष्टुबतं मापोयसापमभुषणं आर्भवं मया
वैश्वदेवी वासमुद्रज्येष्ठा आपमामाभे त्रावरुण्यग्नेयी वैश्वदेवी नस्तुतिज्जागृतं मया तिजगती शक्वादि
२१

स ३

१६

स्यानां त्वमादित्यं त्वादित्यासः प्रधावाद्यावायुयिवीर्यं वास्तोर्वास्तोष्यस्य ममीव हाह्यो वास्तोष्यस्य द्यागायत्री
शिषास्त्रुपरिष्ठाहृत्त्यादयो नुक्तं प्रस्थापिन्युपनिषत् ईर्ष्यते पंचाधिका मारुतं ह्येकादशदिपदासं
सप्तप्रसाकमुक्षेयं त्रायधेदादशत्रिप्रगाथा दिनवम्याद्यागायत्र्योत्यानुहृजोद्गीमस्त्विमोचनी ॥३॥ ३५॥
यदधमे त्रावरुणं तु वै सोर्य्योद्योदाससोत्सर्ग्यः षलाद्याः स्तिस्रः सोर्य्य उदेतीति वा ईर्ष्यते पंचमादि विपंच प्रति
वां प्रमित्रयोरेकोनागायत्रं दशम्यादयस्त्रयः प्रगाथाः पुरउल्लिखतु र्य्याद्या दशदित्या स्तिस्रः सोर्य्यः प्रति
वा दशम्यिनं तु तदाशुभ्रानवसप्ताद्या विराजन्त्या वां रथोक्ता वा विश्ववाराससापस्वसुः पलागो मता
पंचांता रिक्ते माउवां षट् प्रागाथं च षट् प्रागाथं च षट् प्रागाथं च षट् प्रागाथं च षट् प्रागाथं च षट् प्रागाथं च
प्रत्युषट् प्रागाथमिंद्रावरुणादशौडावरुणं हजागतं तु युवां नरावां पंचपुनी वैधीराह्यो वारुणा हरदत्ता प्र

विशदत्तास्तचोत्पत्तिरिदिरस्यपार्श्वस्यदानस्तुतिः प्रयद्दः षड्विंशत्युनर्वत्सोमारुतमानस्यधिकासध्वं
संश्रान्धिनंक्षानुभूतान्ननंसेकाशशिकर्णोत्थेगायत्रावुपाद्येवाद्याचतुर्थषष्ठीचतुर्दश्याद्येचवहस्य
पंचमीककुपदशम्याद्यास्तिसृष्विविराट्जगत्यायस्थः षट्प्रागाथोपश्यद्दृतीमध्येज्योतिरनुबुवास्ता
रपंडुः प्रीगार्थस्त्वमग्नेदशआग्नेयेगायत्रेत्यादेवीत्रिष्टुबोपद्याध्वंमौनोधात्रेतिष्ठो॥५॥॥॥ इतिषष्ठा
यकसर्वानुक्रमः॥॥ यद्दत्तयस्मिंस्त्वर्वतश्रीलिहंस्त्रिः सुतेषुनारदोयदिदंपचोनागोप्रत्यम्यप्रति
नोकायमायनोतिमभिसत्तो नोहिरं प्रसमाजे दशेविंविठिरायाहिपचोनाप्रागाथंनमिदं दद्यादिक
दियमोलिहमयस्यमेष्विभ्यां परानि सौयानि लानां देवः ननु दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं
श्रीहोभरिराग्नेयं काकुभप्रागाथं दपितुर्नदिपदीय ककुप्यत्तीत्रसदस्योर्दानस्तुतिस्तत्सर्वेउलिहसतो

५३

बहस्यावादित्येभ्यः आगत षड्विंशतिर्मासतः॥१॥॥॥ वसमुध्वनांयेद्वेचित्रस्यदानस्तुतिरोत्पत्तिमाश्विनं प्रिप्र
गाथादिबहस्यनुबुबेकादश्याद्येककुमध्येज्योतिषीर्दक्षिणत्रिंशदिष्वमनावेय्यश्चआग्नेयमोलिहं हसस्य
यस्तचोत्पत्तिः सोषाम्नास्यवरोर्दानस्तुतिरस्यानुबुवावाचतुर्विंशतिर्मेत्रावरुणं दशम्याद्यास्तिस्रोवैश्वदे
व्यउप्रांयो लिङ्गार्भायुवोः पंचाधिकाव्यश्चोवागिरसआश्विनं विंश्याद्यावायव्यास्तत्सर्वान्नतस्त्रोगा
यत्रैलेकविंश्याचविंश्यनुबुबग्निरुक्थेद्याधिकांमनुर्ववस्वतोवैश्वदेवंहप्रागाथयेत्रिंशतिपचोपास्यापुरउलि
ग्बभुर्दशकश्यपोवापारीचोदपदनदिवश्चतुर्कपुरउलिग्बहस्यनुबुबंतयोयजातिद्वानात्रेज्यास्तवोयजमान
प्रशसाचोद॥२॥॥॥ प्रकृतानि त्रिंशन्नेधातिथिर्वयद्येकोनामेध्यातिथिर्बाहंतत्रिगायत्रनुबुबतमेइयाहिद्य
मीपादनिच॥२॥॥॥

येयदिपचपसोः शिष्टायजमानाशिजेनुषुर्
रोषो

× मणिमलेधिताभाकः आग्नेयमहापां केही प्राग्नीहोत्रोऽग्नं
महापितृभ्योऽर्पितं

स. नु.
१६

नानीपातिथिरानुष्टुभं रचोऽयोगाय त्रस्तं सहस्रं वसु रोषिषौ गिरसो पश्यन्मग्निना चतुर्विंशतिः श्यावाश्च आग्नि
नेमोपरिष्टाज्योतिषं पंक्तिमहाबृहती पंक्त्यं तं मवितासिसप्तशक्रं महापंक्तं तं प्रदं महापांक्तं माघाजगतीय
नस्य दशैः शर्मद्वितीयाशक्यैः त्रिंशद्दशवारुणं त्वं सन्नास्य लवनावात्रिभुभं संयं वातच
माग्निर्मानुषभमपश्यदिभेन्नयस्त्रिंशदिरूपं आगिरस आग्नेयं तु समिधाग्निं शोषादिवत्तादिं शत्रिंशो
क आघागेऽशी ॥ १४४३ ॥ तावत्स्त्रयस्त्रिंशदशोऽग्न्यास आदिकानीतरं पृथुश्रवसो हानस्तुतिराद्या पादनि
चत्वं च म्यादिककुबायत्री बृहन्नुष्टुपसतो बृहती गायत्री विषं नीतो तं प्रगाथोदिपराचतुर्विंशिका बृ
हती पिपीलिकः ॥ १४४४ ॥ आककुम्भं कुसिराविराज्जगत्सुपरिष्टा बृहती बृहत्या विषं मय होत्रं शेषं किं संस्तुते
क्तिर्गायत्री पंक्तिः प्रगाथो वायव्यो च गायत्री दिपरो हिवं पंक्तिर्वायव्या गायत्री महिबो धूनात्रित आस्य आदित्ये

नि २

त्रि ४

१६

७३

स्तुती प्रां सेजनुष्टुभौ ३

ध्रुवो ३

ज्योत्याः पंचोषसेपिः ॥ १४४५ ॥ महापांक्तं स्वादोः पंचोना प्रगाथः सोम्यं त्रेष्टुभं पंचमीजगत्सभिप्रदश प्रस्क एवः प्रा
गाथं तत्प्रसुश्रुतं पुष्टिगुर्यथा मनोऽश्रुष्टिगुर्यथा मनावायु रुपमं ताद्यैमेध्य एत तैमात दिशानो विष्व इति वे
श्वदेवः प्रगाथो भूरीत्यं च रुशः प्रस्क एव स्यो हानस्तुतिस्तुतीया पंचेष्टुभं प्रतितेष्टुभं प्रोत्प्राप्ति सोरी
पंक्तिर्बृहती चतुर्मेध्य आग्निं त्रेष्टुभं मिमानि वांस ससु पूर्णं दशवारुणां जागतं मग्निं विंशतिर्भगं प्रागा
थ आग्नेयं प्रागाथं तं भयं दूना प्रो अस्मै दश प्रगाथः पांक्तं सप्तम्याद्यास्तिस्रो बृहत्याः स पृथ्वी गायत्री
माघा चतुर्था दिद्वेस सती चानुष्टुभो त्या देवी त्रिष्टुबुत्ताय दिद्वेस रोभिः पंचोना कुलिः प्रागाथः प्रागाथं मत्या
नुष्टुपं त्यानुसे कामत्यः सोमरो भैत्रावरुणिमीन्यो वा बहवो वामत्या जालनुष्टा आदित्यानस्तु वनु
क्तिस्तुतिर्द्वितीया ॥ १४४६ ॥ आत्वेकोना प्रियमेध आश वनुष्टुभ्मुखास्तु वाश्वत्तारोत्याः षल्लहाश्वमेधयो हानस्तुति

आ ४

स.नु.
२०

7

३०

प्रप्रधनानुष्टुभंदिबहस्यंतंदितीयोल्लिङ्गचतुर्थ्याद्यास्तिस्रोऽङ्गायः। चोलशेकादशेयोंपंकीअपाहेश्वदेवोईचो
स्त्रयोवारुणायोजापंचोनापुरुहन्नाबाहंतत्रिप्रगाथाक्षलिगनुष्टुप्पुरउल्लिङ्गतत्वेनःसुदति। पुरुमी
होतयोर्वान्यतराग्नेयतुत्रिप्रगाथांतंहविर्धनाद्व्यतः। प्रागाथोहविष्ठाकृतिर्वीदीराथागोपवनआग्नेय
सप्तवधिवर्ध्निर्विशोविशोदःपंचोनाग्नेयत्वनुष्टुप्पुरवास्तवाश्रुतारोत्यास्तिस्रोऽङ्गानुष्टुभआर्षस्यप्रतव
लोदानस्तुतिर्बुध्वाहिचोलशविरुपइमनुद्वादेशकुरुसुतिः। काण्वोज्ञानएकादशप्रगाथातपुरोलाशह
शब्दहस्यमयकृतुर्नवरुत्तुर्भर्गवः। सोम्यमत्यानुष्टुप्पनह्यन्यदशेकधूर्नोधसोऽङ्गायत्रेत्यादेवीत्रिष्टुबावता
नवरुत्तुसीदीकाएव॥१॥ ७५॥ आप्रदेवानांवेश्वदेवंप्रथमुशनाकाव्यआग्नेयमाभेरुल्लआश्विनहमाहियं
विश्वकोवाकर्त्तिर्जागतंक्षन्तीषड्वासिष्टोवाक्षन्तीकः। प्रियमेधोवाप्रागाथंहुंतंवादस्मान्धावहदिशायसप्त

543

[illegible]

स.नु.

२१

प्रभास्ततिर्वापावमानीगर्वेत्वमग्नेद्यधिकाभार्गवः प्रयोगोवाहस्यस्यो वाग्निः पावकः सहसस्ततयोर्व
 ग्मोर्गहपतियद्विषयोर्वान्यतराग्नेयत्वं दर्शयत्कृत्वा सोमं रिर्वीह तं पंचमी विराड्पास स म्याद्ययु
 नः स तो वृहद्व्योम्यादिभुजः ककुपुषीयसीकुकुबनुष्टुबं त्याग्निमास तीपवमं मंडलं पावमानसो
 म्यं स्वादिश्यादशमं कृत्वा यवस्वमेधातिथिरुषुनः शयीसनहिरण्यस्य पः समिद्ध एकादशका
 श्यपोसितो देवलोवाविशतिः सक्तान्याधमाप्रियश्चतुरनुं बतं मद्यानवासं गमेते सोमाः परिप्रिया
 प्रस्वानासउयासो सोमा असृग् ॥ ७७ ॥ सोमः परिप्राष्टवेद्यधिया प्रतेप्रनिमेनेवपरिसुवानासः स
 तयत्सोमप्रकविरेते धावत्येते सोमासः सोमा असृग् प्रसोमासः पवस्व षट् दृढं च्युत आगस्य
 सममसं तं धवा हो दाटं च्युत एष कविर्न मेध एष वाजीप्रिय मेधः प्रास्य न मेधः प्रधारे बिहुः प्रसोमासो

२१

गोतमः प्रसोमासः श्यावाश्वः प्रसोमासस्त्रितः प्रसुवान आनः पवस्व प्रभू बसुरसर्जिससुतो रदूगण
 षउस्य आशुरर्ववृहन्मतिः पुनानः प्रयेगावो मेधातिथिर्जनयन्यो असृग् ॥ ७८ ॥ इति षष्ठाष्टक
 सर्वांनुक्रमः ॥ ॥ प्राणोयास्यः स पवस्वा सृग् नया सोमः पंचकविर्भागी वस्तत्वा पवस्वो नैषुष्वा सउच्यते
 धुर्योपरि दृष्टं उते चतुष्कमवत्सारोऽस्य प्रताय वं यवंपरिसोमः प्रते धारस्तरत्स पवस्व पूगाय नेणो
 पां त्यागुरउह्निगया वीती त्रिशदमहीयुरेते असृग् जमदग्निराय पवस्व निध्रुविः काश्यपो च घासो सक
 श्यपः ॥ ७९ ॥ हिन्वति भुवति पिबति मदग्निर्वी पवस्व शतं वेखानसा अष्टादश्यनुष्टुपरास्ति स आग्नेय
 स्त्वसोमासि द्वात्रिंशद्द्वजः कश्यपो गोतमो त्रिर्विश्वामित्रो जमदग्निर्वसिष्ठ इति चत्वारः सप्त अस्य यः
 षेपवित्रो वसिष्ठो भोवापवस्व सोमतिस्त्रो निसिद्धिरागाय योऽवितानस्ति सः यो ह्येवायने पवित्रं पचा

३३

* ह-चा: 3

स. नु.
२३

ससन्नेगायत्रीयवमध्यापरासतोबहतीपंरिप्रद्यधिकानयोधिह्याऐश्वरयोद्वेपदंपर्युहादर्शअ
रुणात्रसदस्परानाजोतिस्त्रोनुष्टुभःपिपीलिकमध्याध्वलध्वदहत्यस्त्रिस्त्रविश्रजोयारुचात्तचमाना
नर्तःपारुक्षेयिरायुर्नानानचतुर्केशिशःपाङ्गुहिरार्थ्यणावत्येकादशकश्यपोयदोश्चतुर्कदशमंम
डलमग्रेसप्तत्रितपिप्रीहिनःप्रतएक॥५॥५॥अयंस्वस्तिप्रकेतुनानवत्रिशिरास्वाष्ट्रस्तचोत्येदंश्च
पोहिसिंधुदीपे...आपंगायत्रंअनुष्टुबंपंचमीवर्द्धमानासप्तमीप्रतिशोचिसल्लनावेवस्व
तयोर्यमयम्योःसवाहृषष्ट्युग्निर्यमीमिशुनार्थयमंप्रोवाचसतानवमीयुग्निरभिष्ठमस्यावष्टे
षानवांगिर्द्विर्द्विनंआग्नेयतुत्रिष्टुबंतद्यावायुजेपंचविवस्वानादियोहाविर्द्विनंजगत्पतं परेयि
वांसो लशयमोयामंषलीलिंगोक्तदेवताःपरावतिसःपिआवातस्त्रिभ्यांपराअनुष्टुभोबहस्फ

२३

स्त्रि. स. २

भा. ३२

३५

वा. ५

पात्यायामायनाःपरेपंचोदीरतांषल्लनांशखःपित्रंजगत्सेकादशीभेनंदमनआग्नेयंचतुरनुष्टुबंतलक्ष
देवप्रवाहैसरण्णदेवतैपोह्यश्चतस्त्रिस्त्रःसारस्वत्यःपंचाव्योद्विस्त्रिस्त्रःसोम्योवांसेअनुष्टुपास्यापु
रस्तुहृहतीवापरमत्योसंक्रुसुकश्चतस्रोस्त्युदेवताःपराधात्रीपरात्वाष्ट्रपराःपितमेधाएकादशीप्र
स्तारपङ्क्तिर्जगत्स्फपात्यांत्यानुष्टुआजापत्यावाशानिरुक्ता॥६॥५॥निवर्द्धधूमहोममिहोभगुर्वीरणिभो
गवश्च्यवनोवापंचगयंवानुष्टुभमग्नीषोमीयोद्वितीयोःईर्चःषष्टीगायत्रीसप्तोत्तराण्येदोविमहःप्राजा
पत्योवैसुक्रोवसुस्तुइदशाग्नेयतुगायत्रमाद्येकपदापादएववाशात्यर्थःपरानुष्टुबत्येविराद्रिष्टुभा
वाग्निनावांश्वावास्तारपाङ्गुकुहपंचोनापुरस्ताद्वाहंतत्रिष्टुबंतलस्याचिदानस्वन्नोनुष्टुभोयजामहेसप्त
धांतेत्रिष्टुभोपंचम्यभिसारिणीइसोमंषलास्तारपाङ्गुलाघिन्योत्यास्त्रिस्त्रोनुष्टुभोभइमेकादशसोम्य

स-नु

२४

प्रहिनवयोल्लमानुष्टभमाद्याचतुष्टौवैल्लिहावसत्सचतुर्विंशतिवसुक्रोविश्वेदेहादशैवसुक्रयोःसंवादहे
 इःसुक्तस्यप्रथमयेइस्यस्तुवापयोक्षवदिइमाहेइस्ययुजःशेषात्रवैश्वतुथिबवनेनाद्यैप्रदेवत्रापयोना
 कवषहेत्वषाप्रमयोनप्रीयवानएकादशवैश्वदेवप्रसुम्भतानवपंचाद्याजगत्स्य॥७॥५॥५॥५॥५॥
 श्वदेव्यैःप्रगाथःपरागाथःश्वदेवकुसुमवणस्यत्रासदस्यवस्यदानस्तुतिःपराभिर्मतेभिर्त्रातयोराति
 तलेनहादृष्टिर्धर्मप्रवसंयुत्रमस्यवशोकयत्सावेपाःबलनामोजवान्वाशोसकविप्रशसाचोसकि
 तवनिदाचसप्तमीचजगत्स्यबुधूलुशोधानाकोवैश्वदेवंतुदित्रिबुवंतववासानक्तानमोहादशसोयो
 भितपाःसौर्यजागतंवेत्रिबुदशस्यस्मिन्नपंचमुक्तवानिद्रोयोवावलुनाकाशीवतीद्योवामेदित्रिबुवंतव
 यातुत्रिबुवंदिदिवस्यदिहादशवत्सप्रिरात्रेयंतु॥८॥५॥॥इति सप्तमाष्टकसर्वानुक्रमः॥॥प्रहोता

नित्यं न हि त्रिबुवंतं रथं पातसमानं तं च स्रुत्तुं शेषिषोः
 तेषां दशकोऽष्टा

२४

-च३

दशजगत्माद्यैःसप्तगुणैकंमिंद्रुयावविकुंडानामासुरीइतुल्ययुत्रमिच्छतीमहत्तपस्तेपेतस्याःस्वयमेवं
 इःयुजो जज्ञे सप्तगुःस्तुतिःसहस्रआत्मानमुत्तरेस्त्रिभिस्तथाबाहभुवमेकादशांतेत्रिभौसप्तमीना
 हंरामंलोपाद्यैत्रिभौप्रवोमहेसप्तदिजगत्स्यार्धंतेकेतेभिसारिणोववद्वारेणवकीषुभ्रातृषुसोचो
 कोन्निरथःप्रविश्वदेवैःसमवदुत्तरेस्त्रिभिर्महत्तनात्रयुजो जज्ञे वाक्त्रिभिरुत्तरं च षड्मयुजो दे
 वानांयमेकामेकंत्तरंचैकादशकंतदद्येतितुदद्येजस्तनुमाद्याजगत्स्यैवमीवर्जतां सुषद्वहउक्थो
 वामदेव्योद्रेव्याविदंतेसप्तवैश्वदेवंतुचतुर्थाद्यास्त्योजगत्स्यःपराणिचतारिस्तक्तान्युक्तात्रवयोदेपदे
 त्वत्रिमंडलेयहेश्वाकोराजासमातिगोपायनान्बधादीन्युरोहितांस्यक्तानिःप्रायाविनोऽष्टतमोमवापु
 रोदधेतमितरेकुडाअभिचेरुंरथतोमायाविनोसुबंधोःप्राणानाविक्षिपतुरथहास्यभ्रातरस्त्रयोमाप्रगामे

तिष्ठयुगायत्रे स्वस्य यनं ज स्वायत्त इति द्वादशर्चमानुष भूमन आवर्त्तनं जेयुः प्रतारीति दशर्चं च तस्यो निर्जस्य
 यनो दार्थ्यं जेयुश्चतुर्थ्यो सोमं वास्तु वनमस्योपरगमाद्यो तत्राभ्या देवीमसुनीति सप्तम्या लिङ्गोक्त देवताः शिष्टा
 भिः पङ्क्तिमहापङ्क्तिपद्मपुत्रराभिर्द्यौः पृथिवी सभिर्देवीर्वा इवार्च्यं नार्जमिति द्वादशर्चमानुष भवतस्तभिरसा
 मातिस्तु वन्यं चैव्ये इष्टं ध्यागस्त्यस्य स्वसामातेषा राजानमस्तोसराभिः सुबं धोज्जीवमाह्वयन्त्यथालब्ध
 संस्तमस्य शन्यं च ध्यागयन्त्येष्टम्याद्योपडी इदमिष्ट्या सप्ताधिकानाभाने दिक्षो मानवो वैश्वदेवं तत्र ॥ १५ ॥
 ये यज्ञे नैकादशाद्याः षल गिरसास्तु वतिर्वीत्यात्रिष्टुप्पचम्यनुष्टुप्पगाथोनुष्टुप्पोगायत्री च तस्योऽस्याः सावर्णेही
 नस्तुतिपरावतस्त्रुना गयः प्रातोदित्रिष्टुबंतुं स्वस्ति नस्त्रिष्टुबोसा स होतृरयापथ्या स्वस्ति देवस्या कथाया
 मेत्रिष्टुबन्निदिदः पंचोनावसुकर्णा वासुकस्त्रिष्टुबंतुं देवाङ्कुवरमाधियं द्वादशायास्योवाहं स्पत्यन्तदपु २५

तोभद्राः सुमित्रोवाध्यम् आग्नेयं हि जगत्यादी मांम एकादशाप्रबहस्यते बहस्यतिर्ज्ञानं तुष्टा वनवमीजगती ॥
 ॥ १६ ॥ देवानां नवलोक्योवाहस्यतिर्हासाय एयं दिवा देवमानुष भुजनिष्ठा एकादशगो वितीतिर्वस्नां भद्रसा
 नवसिंघुसिलेय्य मेधोनदीस्तुतिर्जागतं स्वावोसोसर्पं हेरावतेजरत्नलोणाग्रावोसोदभप्रवस्यमरश्चि
 र्भागवोमारुतं तुपचमीजगतीति विप्रासोहितीयोपचम्या ध्याति सोजगस्योऽपश्य सप्तसोची कोमिर्वैश्वानरो
 वाससिर्वावाजं भर आग्नेयं त्वग्निः सक्षिंय इमाविष्माविष्म कर्मभोवनो वैष्म कर्मणां द्वितीया विराड्पी
 सुषो यस्ते मन्यो मन्युस्तापसो मान्यं वत्साद्याजगती त्वयामन्यो चतुर्जगस्यं तस्येन सप्तचत्वारिंशत्ता वि
 स्रय्यास्त देवतमानुष भवंचभिः सोममस्तोसराभिः स्वविवाहसप्तदश्या देवाभ्य रथा सोमाकोप रया च
 असंपरानणां विवाहं मंत्रा आशीः प्रायाः परा देहीति देवध्रुवासः संस्पर्शनिर्दार्थ्यपरायस्सनाशिनी ॥ १७ ॥

स.नु.
२६

त्योर्नवोनवस्तिस्त्रौ नक्षराग्रभागीतिदेहयदग्निना प्रसाधो रचक्षुषरिति त्रिष्टुभस्तदुपरोद्धती प्रवापर
मिहप्रिष्ठमानः प्रजाजगत् ॥ ३॥ विहित्राधिकेद्रोहवाकपिरिद्राणीदृष्टसुमहिरपाङ्गुरसोहणपंचाधिक
पाथुराग्नेयराक्षोघ्नचतुरनुष्टुबंतैहविरेकोनागिरसोमृद्धानामदेयोवायोयवैश्वानुरीयमिंद्रस्तवद्य
नारेः ॥ पंचम्येद्रासोमीसदृशशीर्षाबोलशानारायणः पौरुषमानुष्टुभत्रिष्टुबंतुसजागवद्विः प
नानाऽरुणोवैतहयअग्नेययस्यशाखातोमानवोवैश्वदेवतुजागतीहेमेनुः पार्थिवस्तारपाङ्गुपुर
स्ताद्धहसंतैत्रयोदशुपाद्येचानुष्टुभोनवम्यसरेः पङ्क्तिरेकादशीन्यकुसारिणीप्रिते धलूनसर्पोबुद्धः का
व्योग्रावोसोसचम्येयेत्रिष्टुभोसमीच ॥ ४॥ हयेद्यनोर्वशीभेलः पुरुरवाप्रवेक्षिताकामानुनरासा
द्यावरोदुभेः सामनिष्ठंतीप्रत्यावदेहयरकुर्शकदासुदेवोतरेक्षप्रासवेतितिस्रश्चेलवाक्यशिष्टाउर्वश्योः प्र

२६

तेसप्तोनावरुः सर्वहरिवैद्रोहरिस्ततिर्हि त्रिष्टुबंतं याओषधीस्मधिकाथर्वणोभिषगोषधिस्ततिरानुष्ट
भंचहस्यतेद्वादशाब्धिषेणोद्वापिर्बधिकामोदेवास्तथावकनोवमोवेष्टानसंइदुवस्युर्वादेनोवैश्वदेवत्रि
ष्टुबंतं नुदुध्यधुधुधः सोम्येऽस्तिकस्ततिर्वा नवम्येजगत्पोपचमीबहतीगायत्रोर्मध्यप्रतेमुद्रलोभाम्य
शोदुघणोनक्तवभेणचो जिजिगायेतिद्रोघणवाद्यात्तीयांत्याबहत्यआशुः सप्तोमंद्रोप्रतिरथम्यनुयरे
बाहस्यसोपांत्याद्यादेवैसानुष्टुम्मारुतीवासावेकादशाष्टकोवैश्वामित्रः कदाकोस्तोडंमित्रोनाम्नासुमि
त्रोगुणातः सुमित्रोवानाम्नाडुर्मित्रोगुणातओहिहहरीवज्रपिपीलिकमध्ये त्रिष्टुबंयाद्यागायत्रीवापा
इशाउभोभूताशः कश्यपआश्विनमाविर्द्वयोदक्षिणावाप्राजापत्यादक्षिणांतदाहन्वास्तोडुयरेजगतीकि
मिष्ठंतीपणिभिरसुरैर्निगृह्णागाअन्वेकुसरमादेवशुनीमिंदेणप्रहितंमधुनिःपणयोमित्रीयंतः प्रोदु

त

स. नु.
२७

सातान्मुग्धाताभिरेनिद्वंतीप्रत्याचर्षेतेवदंनसजुर्ब्रह्मजायावाहोवोर्धनाभोवैश्वदेवंद्वानुब्रुवंतंसमि
 द्दृष्टकादशजमदग्निस्तत्सुतोवायुमआप्रियः परेचत्वारोवेरुपा मनीषिणोदशाष्टादंष्ट्रंदपिवनभप्रभेद
 नस्तमस्यशनिप्रभेदनस्त्रिष्टुवंतंधमीसध्रिस्तापसोवाधमोवैश्वदेवंचतुर्थीजगतीचित्रइन्नववाह्विहव्यउ
 पस्तुतआग्नेयंजागतीत्रिष्टुप्रशक्त्यर्त्तपिबस्थोवाग्नियुतोग्निश्चोयपोवानिवाउभिष्टुईनात्रदानप्र
 शंसाचौघेजगत्यावग्नेहस्युसस्यआमहीयकआग्नेयंयक्षोघ्नायत्रतितिवेसप्तोर्नैडोलबआत्मानंतु
 स्थावाहृष्टातदिनवाधुर्वणोबहदिवोहिरण्यगर्भः प्राजापत्यः कायवसुनाद्योचित्रमहावासिष्ठआग्नेय
 जागतमाधापवमीवर्तैः यवेनोवेनोवेन्येभिर्मनो नवैश्चुत्तमानिहवोऽग्निरुष्टासोमानाध्याग्नेयीति
 सआग्नेरासुसर्वः शिष्टायथानिपातंसप्तमीजगत्याहमष्टोवागाभृणीतुष्टावात्मानेद्वितीयाजगतीनंत
 दशतिरण्यगर्भः ॥ १ ॥ एवमात्मानेतुष्टाव

२७

शैलुषिकुल्मलबर्हिषोवामदेवोवांऽहोमुखेवैश्वदेवंमुपरिष्टाद्वाहंतमुत्प्रात्रिष्टुप्रात्रीकुशिकः सोमरेणत्रि
 वीभारहाजीरात्रिस्तवंगायत्रममाग्नेनवविहवोवैश्वदेवंजगत्यातनासत्सप्तप्रजापतिः परमेष्ठीभाव
 तंतुंयोयहोयतः प्राजापत्यो जगत्याधापप्रावः सुकीर्त्तिः काशीवतोमध्येऽनुष्टुप्सोतुराचाध्विन्यावीजानं
 शक्युतो नार्मेधौमेत्रावरुणंन्यकुसारिण्याधालिं गोकुदेवतास्यामहासताबहस्युपाद्योपात्येप्रस्ता
 रपङ्कशोषादिराड्पाः प्रोष्ठुसुराः पेजवनः शक्रमहापाङ्गवाद्योतवोत्रिष्टुवंतमुभेयन्माधातामोवना
 ष्ठोमहापाङ्गपङ्क्तिरस्यातामध्यर्द्धागोधापश्यद्यस्मिन्कुमारोऽयाममानुष्टुभंहिकेशीमुनयोवातरशानांजुति
 वित्तित्तिविप्रजतिर्वषाणकः करिक्तंऐतशन्नव्यंरंगश्चैकंज्विकेशिनमुतदेवाः सप्तसप्तयज्वीवैश्वदेवं
 तवसेषलर्गओरवोजागतींस्त्र्यंरश्मिर्देवगंधर्वीविश्वावसुगत्मानसोत्सर्वाईसवितारमग्नेतवाग्निः पाव

२८

॥ १ ॥ पापनी ३

स-नु-
२८

२८

क आग्नेयं सौम्यं विचारयंतीति सः सतो बृहस्पतेः परित्याज्योतिरग्नेः अक्वाग्निस्तपसो वैश्वदेवमानुषं भंक्षु
मष्टौ हवाः शार्ङ्गजनिता दोषाः साविस्त्रस्तव मित्र आग्नेयमाद्ये जगत्सोचत सस्त्रिभुः ॥ १०८ ॥ ३॥ त्वं वृक्षा
रव्या निराश्विनं मयं हिताहर्षं पुत्रः सुपणो यामाय नो बोधं रुशानो गायत्री बृहती गायत्री सतो बृहती विस्वा
रयं कीरिमां सिंहाण्युपनिषत्सपत्नी बाधमानं मानुषं भतु पशुं तमरं न्येरं मशो देवमुनिं ररण्यानी तुष्टाव
अन्ने पंचसु वेदोः शैलं विस्त्रिष्टुवंतं सुवाणा सः पशुर्वै न्यः सविता वीतिहेर एयस्तपः सावित्रं समिद्धा वासिष्ठो म
लीक आग्नेयं बार्हतमं ये उ परित्याज्योतिषी जगत्सु पास्यावो अद्रया अद्रा कामा यिनी आद्रमानुषं भतुं श
सः शासो भारद्वाजं रं स्वयं तीर्हव जामयं रं मातरो गायत्री सामो यमी भाववत्तमानुषं भंक्षु गायि शिदि वि
हो भारद्वाजोऽलस्मी द्वितीया तृतीया ब्राह्मणस्य सौ वैश्वदेवग्निं केतुराग्नेयं आग्नेयं गायत्री मिमानुषं

३०५१

२८

लोमः

वन आस्यः साधनो वा भो वनो वैश्वदेवं द्वैपदं त्रैष्टुभं सूर्यो नश्च सुश्वष्टुः सौर्यं गायत्रीं भुदसौ प्रदपोलो मृशिश्वा
त्मानं नुष्टावानुष्टं भंती वस्य पंचप्रणो वैश्वामित्रौ मुचामित्वा प्राजापत्यो यस्मनाशनो राजये स्मघ्नं मस्यानु
ष्टुं ब्रह्मणा षट् ब्राह्मणो होमं सस्त्रावे प्रायश्चित्तं मानुषं भंक्षु स्त्रीभ्यां विवहा काश्यपो यस्मघ्नं मपेहि पद
प्रचेताऽऽ स्वभद्रं पश्यं तं त्रिष्टुभं धीरे वा नैर्ऋतुः कपोतः कपोतो यहतो प्रायश्चित्तं वैश्वदेवमृषभमृषभो वेरा
जः शकरो वा सपत्न्यमानुषं भंहा पशुं तं तु भेदं चतुर्ष्वे विश्वा मित्रजमदग्नी जागतं तृतीया लिङ्गोक्त
देवता वा तस्या निलो वाताय नो वाय नो वाय व्यमयो भः शवरः काशीव तो गव्यं विभ्राष्टि भ्राक्षोऽर्थः सौम्यः
जागतमास्तारयन्तं त्वत्पि टतो भार्गवो गायत्री माया हि संवर्तु उ चस्यं द्वैपदं मात्वा षट् ध्रुवो गच्छ
ति स्त्वानुष्टुभं त्वं जीवन्तं न पचा जीवन्तं प्रवश्चतुर्ष्वे मृधं ग्रावर्तु दिग्गोक्तोऽक्षयं प्रसन्नं देः सनुराभं वा

आग्नेयमानुषं भद्वितीयागायत्र्याद्यार्भवीपतंगतः पतंगः प्राजापत्योमायाभेदं जगत्यादित्यमृषदिव्यनेमि
स्तार्क्ष्यस्तार्क्ष्यमुत्तिष्ठते कर्त्तुः शिबिरोशीनरः काशिराजः प्रतर्दनोरोहिदम्बो वसुमना आद्यानुष्टुप्प्रभुः
हिवेजयएदिः प्रथमैकः प्रगाथो वासिष्ठः सप्रथो भारद्वाजो धर्मः सौर्यो वैश्वदेव बृहस्पतिस्तपुर्म
र्द्धिर्वाहस्यत्यो बार्हस्यत्यमपश्यं प्रजावा-प्राजापत्योऽन्वचं यजमानपत्नी होत्रा शिषो विलुस्त्वष्टा गभ
गर्तारिविलुर्वा प्राजापत्यो गभार्थी शीर्त्तिगोक्तदेवतमानुष्टुभं भद्विसस्यधृतिर्वीरुणिरादित्यस्वस्त्ययन
गायत्रं वैवातो वातायन उलो वायव्यं प्राग्नयेयं वाग्रेय्यो वत्स आग्नेयं तु प्रनृनं तच माग्नेयं येनो
जातवेदस्य मायंगोः सार्परित्यात्मदेवतं यो यवः सतं माध्वं छंदसोऽधमर्षणो भाववत्तमानुष्टुभं तु स
सेचतुष्वसंवन्नः संज्ञानमाद्यार्भवीपतंगतः पतंगः प्राजापत्योमायाभेदं जगत्यादित्यमृषदिव्यनेमि
स्तार्क्ष्यस्तार्क्ष्यमुत्तिष्ठते कर्त्तुः शिबिरोशीनरः काशिराजः प्रतर्दनोरोहिदम्बो वसुमना आद्यानुष्टुप्प्रभुः
हिवेजयएदिः प्रथमैकः प्रगाथो वासिष्ठः सप्रथो भारद्वाजो धर्मः सौर्यो वैश्वदेव बृहस्पतिस्तपुर्म
र्द्धिर्वाहस्यत्यो बार्हस्यत्यमपश्यं प्रजावा-प्राजापत्योऽन्वचं यजमानपत्नी होत्रा शिषो विलुस्त्वष्टा गभ
गर्तारिविलुर्वा प्राजापत्यो गभार्थी शीर्त्तिगोक्तदेवतमानुष्टुभं भद्विसस्यधृतिर्वीरुणिरादित्यस्वस्त्ययन
गायत्रं वैवातो वातायन उलो वायव्यं प्राग्नयेयं वाग्रेय्यो वत्स आग्नेयं तु प्रनृनं तच माग्नेयं येनो
जातवेदस्य मायंगोः सार्परित्यात्मदेवतं यो यवः सतं माध्वं छंदसोऽधमर्षणो भाववत्तमानुष्टुभं तु स
सेचतुष्वसंवन्नः संज्ञानमाद्यार्भवीपतंगतः पतंगः प्राजापत्योमायाभेदं जगत्यादित्यमृषदिव्यनेमि

तदेतस्मिन्नेतरेण पादापि कृतं विदेकतय एव दर्शयति ॥
नमः शिवाय नमः शिवाय नमः शिवाय ॥